

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА
ТЕХНОЛОГІЙ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ І ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**МІЖНАРОДНІ КРЕДИТНО-
РОЗРАХУНКОВІ ОПЕРАЦІЇ**

Затверджено:

Протокол засідання кафедри
фінансів, обліку і оподаткування
№ 1 від 29 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри ФОО

 С.М. Шуляренко

Викладач	ЯРМОЛІЦЬКА Ольга Василівна Кандидат економічних наук, доцент
Посилання профіль викладача на сайті ДУІТ	Ярмоліцька Ольга Василівна
E-mail	oyarmolitska2@gmail.com
Факультет, Кафедра	Факультет Управління і технологій/ Кафедра Фінансів, обліку і оподаткування м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602
Консультації	Кожну середу з 15.00 до 16.00 та четвер з 9.00 до 10.00 м. Київ, вул. Івана Огієнка, 19, каб. 602 або за Zoom посиланням

Офіційна назва освітньої програми	Фінанси, банківська справа та страхування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань, спеціальність	07 «Управління та адміністрування» 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Курс / Семестр викладання	4/7
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS / 120 загальна кількість годин
Види та кількість аудиторних занять, денна/ заочна	Лекції – 24 години / 8 годин Практичні заняття – 20 годин / 4 години
Форма контролю	Залік
Локація та	Аудиторія згідно з розкладом.

матеріально- технічне забезпечення	Мультимедійний проектор, мережа Internet.
Мова викладання	Українська
Мета вивчення дисципліни	Формування у здобувачів знань з теоретичних основ, методичних підходів, а також практичних навичок щодо принципів, прийомів і методів організації та здійснення міжнародних кредитно-розрахункових операцій.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК10. Здатність працювати у команді.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку. СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення. СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.
Програмні результати навчання	ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку. ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні. ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ЧИМ ЦІКАВИЙ КУРС:

Курс дає можливість розширити світогляд та професійні компетенції, поглибивши знання з організації міжнародних кредитних та розрахункових операцій у банках, розрахункових операцій у системі міжнародної торгівлі вітчизняних підприємств та міжнародних компаній, отримавши сучасну і цікаву інформацію та приклади практичного застосування про:

- поняття та особливості міжнародних кредитно-розрахункових операцій;
- валютні відносини та операції як сфера здійснення міжнародних кредитно-розрахункових операцій;
- розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів;
- документарні форми міжнародних розрахунків;
- особливості використання в міжнародній сфері недокументарних форм розрахунків;
- міжнародний кредит та його роль у міжнародних економічних відносинах;
- форми та види міжнародного середньострокового кредиту;
- традиційні методи середньострокового кредитування;
- нетрадиційні методи середньострокового кредитування;
- сутність кредитних ризиків;
- систему захисних застережень;
- засоби захисту від кредитного ризику.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Змістовий модуль 1

Тема 1. Валютні відносини та операції як сфера здійснення міжнародних кредитно-розрахункових операцій

Поняття та особливості міжнародних кредитно-розрахункових операцій. Визначення сутності валютних операцій. Види валютних операцій. Нормативно-правове регулювання міжнародних розрахунків та валютних операцій. Зв'язок міжнародних розрахунків з валютними операціями в банківській практиці. Основи організації валютних відносин в Україні. Роль національних, міжнародних, колективних валют та золота в міжнародних розрахунках. Умови та способи здійснення розрахунків за експортно-імпортними операціями. Міжбанківські кореспондентські відносини. Система SWIFT. Сутність і функції валютного ринку. Сучасні платіжні системи та засоби зв'язку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Ключові слова: міжнародні розрахунки, валютні операції, нормативно-правове регулювання, валютні відносини, національні валюти, міжнародні валюти, колективні валюти, золото, розрахунки за експортно-імпортними операціями, міжбанківські кореспондентські відносини, система SWIFT, валютний ринок, платіжні системи.

Тема 2. Засоби здійснення міжнародних платежів: чеки, тратти, міжнародні платіжні доручення

Розрахунки з використанням чеків, пластикових карток, векселів. Розрахунки чеками. Використання векселів у міжнародній торгівлі: прості векселі, переказні векселі (тратти). Розрахунки пластиковими картками. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання зобов'язань у міжнародних розрахунках. Типи та основні види банківських гарантій у міжнародних розрахунках.

Ключові слова: розрахунки, чек, пластикові картки, вексель, міжнародна торгівля, банківська гарантія, виконання зобов'язань.

Тема 3. Документарні форми міжнародних розрахунків

Сутність та особливості міжнародних розрахунків акредитивами. Учасники та документообіг за акредитивами. Види акредитивів та їх класифікація. Сторони угоди та документообіг за документарним акредитивом. Спеціальні форми акредитивів. Переваги та недоліки акредитивної форми розрахунків. Поняття та види інкасо. Особливості інкасової операції. Учасники та фази документарного інкасо. Узгодження умов інкасо. Виписка інкасового доручення і подання документів.

Ключові слова: акредитиви, документообіг, сторони угоди, документарний акредитив, спеціальні форми акредитивів, інкасо, інкасова операція, документарний інкасо.

Тема 4. Недокументарні форми міжнародних розрахунків

Особливості використання в міжнародній сфері недокументарних форм розрахунків. Авансові платежі: повний аванс, частковий аванс. Банківський переказ. Оплата після відвантаження.

Ключові слова: недокументарні форми розрахунків, чеки, пластикові картки, міжнародні розрахунки, міжнародний платіжний обіг, вексельна форма розрахунків, міжнародні платежі.

Змістовий модуль 2

Тема 5. Міжнародний кредит

Міжнародний кредит та його роль у міжнародних економічних відносинах. Принципи міжнародного кредитування. Міжнародне короткострокове, середньострокове та довгострокове кредитування. Методи міжнародних короткострокових кредитів: незабезпечені овердрафти, аванси під інкасо, облік чи купівля векселів, чеків банком, послуги з документарного акредитива, акцептні кредитні лінії. Міжнародні кредитно-фінансові інститути та їх задачі.

Ключові слова: міжнародний кредит, незабезпечені овердрафти, аванси під інкасо, вексель, чек, банк, документарний акредитив, акцептні кредитні лінії.

Тема 6. Традиційні та нетрадиційні методи середньострокових міжнародних кредитів

Форми та види міжнародного середньострокового кредиту. Традиційні методи середньострокового кредитування: кредити з фіксованою відсотковою ставкою; роловерні кредити; синдикативні роловерні кредити. Нетрадиційні методи середньострокового кредитування: факторинг, форфейтинг, лізинг.

Ключові слова: міжнародний середньостроковий кредит, форми, види, традиційні методи кредитування, нетрадиційні методи кредитування.

Тема 7. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових операціях та гарантії подолання

Сутність кредитних ризиків. Система захисних застережень. Методи страхування валютного ризику. Сутність валютного хеджування. Засоби захисту від кредитного ризику. Банківська гарантія як інструмент забезпечення виконання розрахункових і кредитних зобов'язань.

Ключові слова: ризики, кредитні ризики, система захисних застережень, методи страхування, валютне хеджування, банківська гарантія.

Практичні заняття курсу передбачають виконання ситуаційних, тестових, розрахункових та інших завдань, опитування та дискусії за темами, короткі виступи та презентації з тематики дисципліни.

Тематика практичних занять:

Тема №1. Валютні відносини та операції як сфера здійснення міжнародних кредитно-розрахункових операцій.

Тема №2. Засоби здійснення міжнародних платежів: чеки, тратти, міжнародні платіжні доручення.

Тема №3. Документарні форми міжнародних розрахунків

Тема №4. Недокументарні форми міжнародних розрахунків.

Тема № 5. Міжнародні кредити.

Тема №6. Традиційні та нетрадиційні методи середньострокових міжнародних кредитів

Тема №7. Ризики в міжнародних кредитно-розрахункових операціях та гарантії подолання.

Індивідуальні завдання

Для стимулювання науково-дослідницького й творчого інтересу здобувачів вищої освіти і здобуття ними навичок наукової діяльності вони залучаються до виконання додаткових видів робіт в певних проєктах, ця діяльність враховується при підведенні підсумків роботи здобувачів вищої освіти у семестрі. Так, наприклад, здобувачам вищої освіти може бути запропоновано виконання рефератів за темами дисципліни «Міжнародні кредитно-розрахункові операції» у вигляді презентацій та захистити її на практичному занятті. Найкращі рекомендуються до виступу на науково-практичній конференції.

Індивідуальні види робіт можуть бути змінені та доповнені за ініціативою викладача або здобувача освіти (за погодженням із викладачем).

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 100 балів Підсумковий контроль – залік
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та під час заліку.	

Відвідування лекцій:

За відвідування кожної лекції нараховується 1 бал. Максимальна сума становить 12 балів.

Практичні заняття:

Оцінюються за активністю здобувачів освіти на заняттях, їх відповідями, доповідями та ступенем залученості у дискусії (до 8 балів).

Максимальна сума становить 8 балів за кожне заняття, 80 балів - максимальна сума.

Самостійна робота

Написання та захист реферату (тематика погоджується із викладачем курсу) у вигляді доповіді та/або презентації оцінюються у 10 балів.

Підсумковий контроль - Залік

Здобувач отримує підсумкову оцінку за результатами поточного контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач, становить 100.

Якщо протягом семестру здобувачем за поточним контролем набрано більше 100 балів, то вони порівнюються до 100.

Додаткові бали до поточного контролю здобувач освіти може отримати, пройшовши навчальний курс у вигляді неформальної освіти з отриманням сертифікату в межах предмету вивчення дисципліни та пройшовши процедуру визнання згідно [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
82-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками
75-81		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками
64-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань

			виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками
60-63		Е	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки
35-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-34		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

ІНФОРМАЦІЙНО- МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення:

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Конспект лекцій.

Електронні ресурси бібліотеки ДУІТ: <https://library.duit.in.ua>.

Список рекомендованої літератури

Базова:

1. Господарський кодекс України : Кодекс України, Закон від 16.01.2003 р. №436-IV (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Податковий Кодекс України : Кодекс України, Закон від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
3. Митний Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
4. Про валюту і валютні операції : Закон України від 26.06.2018 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
5. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2346-III (зі змінами). URL: <http://egolovbuh.mcfr.ua/npd-doc.aspx?npmid=94&npid=37883>.
6. Про зовнішньоекономічну діяльність» : Закон від 16.04.91 р. № 959-XII, із змінами. URL: <http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=959-12>
7. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності : Закон від 23.12.1998 р. № 351-XIV, із змінами. URL: <http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=351-14>
8. Про режим іноземного інвестування : Закон від 19.03.1996 р. № 93/96-BP. URL: <http://zakonl.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=93%2F96-%E2%F0>.
9. Про затвердження Класифікатора іноземних валют : Постанова Правління Національного банку України від 04.02.1998 р. № 34 у редакції постанови Правління Національного банку України 28.04.2020 № 57. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0521500-98/paran15#n15>.
10. Інкотермс. Офіційні правила тлумачення торговельних термінів Міжнародної торгової

палати від 2020 р. URL: <http://pact.com.ua/incoterms.html>.

11. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 21 «Вплив змін валютних курсів» : Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>.

12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». Переклад міжнародних стандартів фінансової звітності 2023 року. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_of_2023-718.

13. Івасів Б.С., Прийдун Л.М., Рудан В.Я. Міжнародні розрахунки та валютні операції: навч. посіб. Тернопіль: Вектор, 2013. 572 с.

14. Бурковська А.В., Лункіна Т.І. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах. Підручник. Видавництво: Центр навчальної літератури. 2017. 208 с.

15. Божидарнік Н.В., Божидарнік Т.В. Валютні операції. Підручник. Видавництво: Центр навчальної літератури. 2020. 698 с.

Допоміжна

1. Тимченко Л.Д., Кононенко В.П. Міжнародне право : підручник. К.: Знання, 2012. 631 с.

2. Шутак І. Д. Правове регулювання міжнародних економічних відносин : навч. посіб. К. : Алерта, 2012. 412 с.

Інформаційні ресурси

1. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>

2. Вся база «Законодавство України». Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/>, <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/a#Find>.

Додаткова інформація

Детальнішу інформацію щодо методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи та повного списку літератури наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів ДУІТ:

[Кодекс академічної доброчесності Державного університету інфраструктури та технологій](#)

[Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Державному університеті та технологій](#)

[Положення про Комісію з академічної доброчесності у ДУІТ та Комісію з етики та управління конфліктами у сфері академічної доброчесності у ДУІТ](#)

Порушення [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#) є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним.

Списування під час контрольних заходів заборонені.

Усі письмові роботи, виконані в електронному вигляді (реферати), перевіряються на наявність плагіату згідно з [Положенням про порядок перевірки навчальних, кваліфікаційних, науково-методичних наукових та інших робіт на наявність ознак академічного плагіату у ДУІТ](#). У випадках виявлення порушення – реагування відповідно до [Кодексу академічної доброчесності ДУІТ](#).

Щодо відвідування

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, індивідуальний графік) навчання може відбуватися в онлайн (або змішаній) формі за погодженням із деканом факультету.

Неформальна освіта

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «[Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здобувачами вищої освіти ДУІТ](#)».